

sprotnikih naše narodnosti. Zato bi želeli, da se zlasti na Koroškem in v Istri še več posojilnic osnuje.

Na Štajarskem je pa radi tega želeli, da se še nekaj slovenskih posojilnic osnuje, ker bi jih napravil sicer štajarski deželni odbor, toda ne slovenskih, ampak čisto nemških s pomočjo deželnega denarja, katerega daje nekoliko brez obresti, nekoliko ga pa celo podari novim svojim zavodom za prvi začetek. Na ta način se je štajarskemu deželnemu odboru posrečilo, da je ustanovil na slovenskih tleh že 3 nemške posojilnice, namreč na nemški meji v Št. Ilju v Slovenskih goricah in v Selnici na Muri ter na Bizeljskem.

Prepričani smo, da se v bodočih letih ustanove slovenske posojilnice v vseh onih krajih, kjer jih še nimajo, na pr. na Kranjskem: v Kostanjevici, v Trebnjem, v Zatičini, na Brdu, v Trziči, Škofji Loki, v Velikih Lašičah, v Senožečah. Koristne bi bile posojilnice tudi še v večjih vaseh takih velikih sodnih okrajev, kjer sicer posojilnice že imajo, na pr. v postojnskem okraju še v Št. Petru na Krasu, ali pa v slovenskem delu kočevskega okraja, na pr. ob Kolpi. — Na Goriškem nimajo še posojilnice tudi v Bolcu in v Sežani ne. — Na Štajarskem bi morda kazalo posojilnico osnovati v kozjanskem okraju in v Rogatci. V Laškem trgu tudi še nimajo slovenske posojilnice, ampak le nemško „Vorschusskasse“. — Na Koroškem je še več krajev, kjer je sedež sodišča in davkarije, brez slovenske posojilnice. In tako bode po raznih krajih slovenske domovine v tem obziru še veliko dela treba.

Ker se je torej slovensko posojilništvo na jedni strani sicer že precej razvilo, na drugi strani pa vendar še dokaj dela čaka, treba je celo stvar pregledati tudi z ozirom na načela, po katerih so se sedanje posojilnice snovale, in nasvetovati, po katerih principih naj se novi denarni zavodi te vrste v bodoče ustanavljajo ali stari urejujejo. Ta vprašanja je potrebno razmotrivati tudi radi tega, ker sami strokovnjaki niso v teh principih do pičice jedini, kakor se je to že večkrat pokazalo celo v društvu, katero vodi slovenske posojilnice. Da se nas bode dobro umelo, hočemo najprve stvar z zgodovinskega stališča pojasniti.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Amerikanska svetovna trgovina. Po uradnem izkazu statističnega urada je razvideti, da so iz Zjedinjenih držav izvozili decembra meseca leta 1894. blaga v vrednosti 84.870.706 dol. leta 1893. istega meseca pa za 93.539.339. Ves izvoz leta 1894. je znašal vrednost 824.967.364, leta 1893. pa 875.831.884 dolarjev. Uvozilo pa se je meseca decembra 1894. leta 62, 060.580, leta 1893. istega meseca pa za 49.119.368, vse leto 1894. se je uvozilo blaga za 672.672.540, leta 1893 pa 766.239.846 dolarjev. Od uvoženega blaga leta 1894. je bilo za 292.917.629 dolarjev podvrženega colnini, za 379.754.911 dolarjev pa bilo colnine prostega. Zlata se je izvozilo leta 1894. 101.821.375 dolarjev, uvozilo pa za 20.621.025 dolarjev; srebra izvozilo za 47.035.825, uvozilo pa za 10.495.631 dolarjev. Naseljencev je došlo 248.983, leta 1893 pa 488.776, toraj za 239.893 osob menj.

Kmetijstvo.

Potreba prenaredbe domovinskega zakona iz l. 1863.

(Utemeljeval v deželnem zboru posl. Povše.)

L. 1863. proglasila je ces. vlada zakon o domovinski pravici in od tistega leta naprej se slišijo pritožbe proti temu zakonu toliko v državnem, kakor v deželnih zborih in v neštevilnih shodih raznih političkih društev. Ces. vlada sama priznava, da je ta zakon krivičen in potreben prenaredbe.

Vsled premenjenih razmer po železnicah, ki odpirajo daljni svet in vežejo oddaljene okraje v kratkem času vožnje, nastali so povsem drugačni odnošaji, ljudstvo osobito ono, katero išče zaslužka, hiti v daljni svet, le da se preživi.

Da je temu tako, nam kažejo javno sledeče številke, katere sem posnel iz uradnih statističnih podatkov ces. vlade, ki je v državnem zboru predložila jeseni poseben zakon, po katerem naj se predela domovinska pravica. Dežele, katere so najmanj železnic dobile, imajo tudi najmanj ptujcev med seboj, tako Dalmacija, v kateri je 491.464 domačinov prebivalcev in le 29.653 ptujcev, domovno ne opravičenih, torej odpade na 100 domovno opravičenih le 6 ptujcev.

Nasprotno pa vidimo v Trstu, kjer je središče trgovinskega prometa, da je ondi 71.806 domovno opravičenih in 63.609 ptujcev, ali na 100 domačih pride 89 ptujih!

Še večja je razlika na Nižje Avstrijskem (Dunaj), kjer je 1.106.272 domačinov in 1.356.285 ptujcev, ali na 100 domačinov pride 123 ptujcev! Tudi v Zgorenji Avstriji odpade na 100 domačinov 101 ptujcev, na Štajarskem celo na 100 domačinov 110 ptujcev. V celi državi naštel se je 15.265.952 z domovno pravico, 8.270.104 brez domovne pravice, torej nad 100 avstrijskih prebivalcev odpade 54, ki nimajo te pravice.

Utemeljeval bom nasvet le kratko. Moj predlog meri na to, da bi visoki zbor izrekel se za potrebo, da se domovinski zakon prenaredi približno v smislu, kakor je predlagala ces. vlada, ki je po tolikih predlogih, interpelacijah, peticijah in sklepih raznih zborov se konečno odločila, da je izdelala nov zakon, ki je sedaj v razpravi v drž. zboru.

Ko se je odsek izvolil in pričel razpravljati o njem, kazalo je vse na to, da se sprejme ta zakon, ker so celo zastopniki mest in pristaši leveice zanj govorili. Pa hipoma se je situacija premenila, ko je dunajski zastop pričel agitacijo proti prenaredbi zakona ter sklical shod vseh mestnih zastopstev. Vsa mesta pošiljajo peticije državnemu zboru in žal, da je tudi naše stolno mesto isto storilo, ker je prav imel oni občinski svetovalec, ki je odsvetoval odposlati peticijo, ker mnogo in mnogo je ljubljanskih sinov, ki iščejo dela in zaslužka v drugih